

Editoriál

Ošetrovateľstvo založené na dôkazoch

Žijeme digitálnu realitu. Laická verejnosť sa v otázkach zdravia čoraz viac obracia na doktora Google. A v mnohých prípadoch mu dôveruje viac, ako odborníkom, či autoritám. Odborné vzdelanie, skúsenosti, vedomosti, profesionálna prax zdravotníkov sú atakované záplavou dostupných informácií (často krát mylných, nevedeckých), ktoré majú k dispozícii teoreticky všetci ľudia 24 hodín denne. Na scéne sú sebadiagnostika či sebaliečiace postupy. A realita je tiež, že aj niektorí zdravotníci prezentujú informácie, či realizujú postupy, ktoré nie sú založené na vedeckých základoch. Na protipóle je ošetrovateľstvo založené na dôkazoch.

Teoreticky, zdravotná starostlivosť, založená na dôkazoch, je vcelku stará. Dnešná každodenná ošetrovateľská klinická starostlivosť o pacienta založená na dôkazoch je nová paradigma, ktorá postupne nahrádza tradičnú ošetrovateľskú paradigmu, ktorá bola založená na autorite. Ošetrovateľstvo založené na dôkazoch (*Evidence Based Nursing*, EBN) závisí ideálne najmä na štúdiu a používaní mnohých publikovaných kontrolovaných štúdií, systematických prehľadoch a meta-analýz, hoci nie je obmedzená len na ne. EBN v praxi by mala predstavovať integráciu individuálnej ošetrovateľskej klinickej skúsenosti a najlepšieho dostupného externého dôkazu tak, aby ošetrovateľská starostlivosť bola účinná, bezpečná a presná. EBN vždy začína a končí pri pacientovi.

EBN je podľa definície Scotta (*Journal of Clinical Nursing*, 2009): „Trvalý proces, pri ktorom vedecké dôkazy, ošetrovateľská teória a klinická expertnosť sestier sú kriticky vyhodnotené a zvažované, aby v spolupráci s pacientom zabezpečovali poskytovanie optimálnej ošetrovateľskej starostlivosti pre jednotlivca.“

EBN je jeden z prístupov, ktorý umožňuje sestрам manažovať explóziu informácií v oblasti novej literatúry a nových technológií. Toto manažovanie napokon vedie k zlepšeniu výsledkov diagnostiky a liečby pacienta.

Študenti ošetrovateľstva strávia veľa času v predklinickej časti štúdia tvorbou ošetrovateľských plánov, štúdiom patologickej fyziológie a memorovaním farmakologických interakcií a podobne. Hoci sú tieto aktivity dôležité, nemôžu byť jedinými metódami prípravy študentov pre ošetrovateľskú prax.

Výhradné spoliehanie sa na učebnice a expertné vedomosti učiteľov nepodporujú vytvorenie zručností kritického myslenia, ktoré by mali sestry ovládať, aby prežili súčasné rýchle tímové klinické prostredie. Študenti sa musia naučiť a rozvíjať nezávislé, na dôkazoch založené metódy klinického rozhodovania. Lekárski aj ošetrovateľskí odborníci preskúmali zmeny vo vývoji a rozvoji praxe, výskumu a poznania zdravotnej starostlivosti a zmenu paradigmy pomenovali praxou založenou na dôkazoch (*Evidence Based Practice*).

Je na všetkých profesionáloch v zdravotníctve, aby sa príslušne a trvale vzdelávali v uvedených oblastiach medicíny a ošetrovateľstva založenej na dôkazoch a vytvorili tak účinnú komunikačnú platformu voči laickému zneužívaniu záplavy nevedeckých informácií v oblasti starostlivosti o pacienta.

prof. MUDr. Dušan Meško, PhD.
Univerzita Komenského v Bratislave,
Jesseniova lekárska fakulta v Martine